

Natur og vandmiljø

Statusopgørelse for drænvirkemidler: Så langt kom vi under vandområdeplan 2

Vandområdeplan (VP) 3 blev politisk vedtaget i sommeren 2023, og VP2 er nu afsluttet. Hvor langt kom vi med drænvirkemidlerne under VP2, og hvordan når vi i mål med det nye indsatskrav på 555 tons N i den kommende planperiode som afsluttes i 2027?

Viden om

Den 15. juni 2023 blev VP2 afløst af den nye VP3, som gælder frem til udgangen af 2027. Se:

[Vandområdeplan 3](#)

Egentlig skulle VP3 have trådt i kraft i slutningen af 2021, og de vandmiljøindsatser, der blev gennemført herfra skulle medregnes i opgørelsen af indsatsen i 3 planperiode. Men da det ikke var muligt at få godkendt VP3 rettidigt, tælles alle indsatser som er gennemført i 2021 og 2022 med i opgørelserne af planperiode 2.

Status for den national målopfyldelse af VP2

Indsatsbehovet for minivådområder var i VP2 opgjort til 900 ton N/år. I forbindelse med samarbejdet af VP3 vurderede Miljøstyrelsen i 2021, hvordan udrulningen af minivådområderne



havde forløbet under de gennemførte ansøgningsrunder og nedjusterede forventningen til, at minivådområder kun ville bidrage med en reduktion på 410 tons N/år.

Der blev i ansøgningsårene fra 2018 til 2022 søgt om tilskud til etablering af 771 minivådområder hvoraf størstedelen var åbne minivådområder. Der blev kun søgt tilskud til enkelte filtermatricer. Hvis alle projekterne bliver gennemført, vil de have en effekt på ca. 300 tons N/år. Det er dog vurderingen, at kun ca. halvdelen af de projekter, der er opnået tilskud til, bliver gennemført. Det er således langt fra lykkedes opnå den ønskede effekt af minivådområder i løbet af den afsluttede planperiode 2.

Status for målopfyldelsen af VP2 på del oplands niveau

I VP2 indgik 90 kystvandoplande, hvoraf der for 63 af disse var et indsatskrav for drænvirkemidler/minivådområder. Indsatskraven for drænvirkemidler/minivådområder varierede imellem 0,1 – 175 tons N, og der var derfor stor forskel på, hvor stor en indsats der var nødvendig for at opnå målopfyldelse. I minimum 5 af disse kystvandoplande lykkedes man med at indfri indsatskravet for drænvirkemidler/minivådområder, forudsat at alle de ansøgte minivådområder i disse oplande bliver etableret.

Tabel 1 viser en opgørelse af den potentielle målopfyldelse (hvis alle ansøgte minivådområder bliver etableret) for minivådområder/drænvirkemidler i hver af de 63 oplande som i VP2 havde fået tildelt et indsatskrav. Tabellen er baseret på data fra Landbrugsstyrelsen om alle drænvirkemidler, som enten er etableret eller har fået tilsagn i perioden 2015-2021.

Opgørelsen af minivådområder ansøgt hos Landbrugsstyrelsen for 2022 er endnu ikke frigivet. Der blev i 2022 ansøgt om tilskud til 92 minivådområder, og disse vil kunne ændre på målopfyldelsen i nogen kystoplande, men overordnet set forventes de ikke at medføre betydelige ændringer på den samlede opgørelse.

Tabel 1

Kystvandopland	N indsatsbehov for drænvirkemidler i VP2 (tons N)	Potentiel N-effekt af ansøgte projekter (tons/N)	Antal drænvirkemidler	Potentiel målopfyldelse (%)
Basnæs Nor (17)	1,1	0	0	0
Dybsø Fjord (36)	1,1	0	0	0
Emtekær Nor (75)	0,6	0	0	0
Faaborg Fjord (212)	1,5	0	0	0
Genner Bugt (101)	1,8	0	0	0
Holsteinborg Nor (18)	0,1	0	0	0
Lillestrand (62)	0,4	0	0	0
Lindelse Nor (68)	2,7	0	0	0
Lunkebugten (89)	0,9	0	0	0
Rødsand (209)	3,5	0	0	0
Salme Nor (70)	0,1	0	0	0
Skårupøre Sund (64)	0,6	0	0	0
Thurø Bund (65)	0,1	0	0	0
Torø Vig og Torø Nor (213)	0,1	0	0	0

Kystvandopland	N indsatsbehov for drænvirkemidler i VP2 (tons N)	Potentiel N-effekt af ansøgte projekter (tons/N)	Antal drænvirkemidler	Potentiel målopfyldelse (%)
Tryggelev Nor (71)	0,7	0	0	0
Vejlen (69)	0,8	0	0	0
Åbne vandomr. Gr. I - Skagerak og Vesterhavet (119)	4,6	0	0	0
Åbne vandomr. Gr. VI - Øresund og Køge Bugt og Østersøen (6, 9)	3	0	0	0
Nærrå Strand (59)	6,4	0	1	2
Det sydfynske Øhav, åbne del (214)	17,1	1	4	5
Kløven (72)	1,8	0	1	7
Hjarbæk Fjord (158)	27,4	2	6	8
Als Fjord, Als Sund, Augustenborg Fjord (103, 104, 105)	12,4	1	5	8
Smålandsfarvandet, åbne del (206)	10,1	1	2	9

Kystvandopland	N indsatsbehov for drænvirkemidler i VP2 (tons N)	Potentiel N-effekt af ansøgte projekter (tons/N)	Antal drænvirkemidler	Potentiel målopfyldelse (%)
Mariager Fjord, indre og ydre (159, 160)	23,4	2	7	9
Lister Dyb (111), Vidå- Kruså delen	8,8	1	4	10
Kerteminde Fjord, Kertinge Nor (84, 85)	2,2	0	1	11
Odense Fjord, ydre og Seden Strand (92, 93)	60,4	7	16	12
Karrebæk Fjord (35)	61,1	10	29	16
Åbne vandomr. Gr. IV - Lillebælt (216, 217, 224)	34,3	6	13	16
Bjørnholms Bugt, Riisgårde Bredning, Skive Fjord og Lovns Bredning (157)	24,5	4	11	17
Bredningen (74)	5,8	1	3	18
Randers Fjord - Grund Fjord, Randers Mellerup og ydre (135, 136, 137)	108,3	20	59	19

Kystvandopland	N indsatsbehov for drænvirkemidler i VP2 (tons N)	Potentiel N-effekt af ansøgte projekter (tons/N)	Antal drænvirkemidler	Potentiel målopfyldelse (%)
Horsens Fjord, ydre og indre (127, 128)	26,1	5	16	21
Nakkebølle Fjord (63)	4,6	1	3	21
Smålandsfarvandet, syd (34)	8,8	2	3	22
Nyborg Fjord, Holckenhavn Fjord (86, 83)	15,6	4	6	23
Avnø Vig (108)	2,4	1	2	24
Helnæs Bugt (87)	12,8	3	4	24
Ringkøbing Fjord (132)	29,9	7	14	25
Haderslev Fjord (106)	8,4	2	8	25
Gamborg Fjord og Nor (78, 80)	3,2	1	4	30
Avnø Fjord (37)	3,1	1	2	33
Aborg Minde Nor (82)	5,1	2	5	33

Kystvandopland	N indsatsbehov for drænvirkemidler i VP2 (tons N)	Potentiel N-effekt af ansøgte projekter (tons/N)	Antal drænvirkemidler	Potentiel målopfyldelse (%)
Åbne vandomr. Gr. IV - Lillebælt (216, 217, 224)	17,3	6	15	35
Vejle Fjord, indre og ydre (122, 123)	34,6	13	31	38
Nybøl Nor, Flensborg Fjord, indre og ydre (110, 113, 114)	7,1	3	6	41
Nissum Bredning, Thisted Bredning, Kås Bredning, Løgstør Bredning, Nibe Bredning og Langerak (156)	175,4	79	149	45
Juvre Dyb, Lister Dyb, Knudedyb og Grådyb (107, 111, 120, 121)	35,7	22	57	61
Hejlsminde Nor (109)	4,8	3	12	62
Præstø Fjord (47)	5,9	4	8	72
Langelandssund (90)	6,8	5	8	73
Kolding Fjord, indre	12,8	11	26	85

Kystvandopland	N indsatsbehov for drænvirkemidler i VP2 (tons N)	Potentiel N-effekt af ansøgte projekter (tons/N)	Antal drænvirkemidler	Potentiel målopfyldelse (%)
og ydre (124, 125)				
Åbne vandomr. Gr. VI - Øresund og Køge Bugt og Østersøen (46)	4,9	4	9	86
Stege Nor (49)	1,3	1	3	90
Norsminde Fjord (146)	5,5	5	12	94
Åbenrå Fjord (102)	3,1	3	5	96
Isefjord, ydre og indre (24, 165)	6,9	7	18	97
Nissum Fjord, ydre, mellem og Felsted Kog (129, 130, 131)	15,4	17	30	111
Åbne vandomr. Gr. V - Storebælt og Smålandsfarvandet (41, 45)	6,5	8	14	121
Åbne vandomr. Gr. V - Storebælt SV og NV (95, 96)	1,9	3	7	142

Kystvandopland	N indsatsbehov for drænvirkemidler i VP2 (tons N)	Potentiel N-effekt af ansøgte projekter (tons/N)	Antal drænvirkemidler	Potentiel målopfyldelse (%)
Musholm Bugt, indre (26)	3,4	5	16	154
Åbne vandomr. Gr. I - Skagerrak og Vesterhavet (221)	1,2	9	22	722

Af tabel 1 fremgår det, at det i nogen kystvandoplande kan være svært at nå indsatskraven på trods af stor tilslutning til tilskudsordningerne. Et godt eksempel på det er kystoplandet ”Nissum Bredning, Thisted Bredning, Kås Bredning, Løgstør Bredning, Nibe Bredning og Langerak (156)”, hvor der er søgt tilskud til næsten 150 drænvirkemidler i oplandet og stadigvæk kun er opnået en målopfyldelse på 45 %.

Tabel 1 viser også, at der i kystvandoplande med lave indsatskrav også kan være udfordringer med at få ansøgt om den nødvendige andel af drænvirkemidler. Et godt eksempel på det er kystoplandet Holsteinborg Nor (18), hvor der ikke er blevet ansøgt om etablering af et eneste drænvirkemiddel på trods af et lavt indsatskrav på 0,1 tons N.

Status på den reelle effekt af drænvirkemidler ansøgt under VP2

Det er for indtil nu kun muligt at opgøre den potentielle effekt af drænvirkemidlerne, da det endnu ikke opgjort, hvor mange projekter, der er gennemført og hvor mange projekter, der er opgivet. Det anslås dog af udtagningskonsulenterne (tidligere oplandskonsulenter), at ca. halvdelen af de ansøgte projekter ikke vil blive gennemført. Det vides derfor ikke med sikkerhed, hvad en egentlige effekt af drænvirkemidlerne kan opgøres til for planperiode 2.

I forbindelse med at landbrugsstyrelsen i efteråret 2023 gør status på effekten af drænvirkemidlerne under planperiode 2, forventes der at være en del drænvirkemiddelprojekter hvis tilsagn vil blive

annulleret, når projektperioden udløber. Et tilsagn til etablering af drænvirkemidler er gældende i ca. 2 år efter tilsagnet er givet, men der vil kunne søges om forlængelse. Det betyder, at den egentlige effekt af drænvirkemidlerne ansøgt under VP2 tidligst vil kunne blive endelig opgjort i 2025, hvor det nuværende Landdistriktsprogram udløber, og projekterne skal være afsluttet med enten at være gennemført eller tilsagnet annulleret.

Drænvirkemiddelindsatsen i VP3

I VP3 er den samlede indsatsbehovet for drænvirkemidler i hele Danmark opgjort til 555 tons N/år. Det betyder, at der forventes en indsats med drænvirkemidler og særligt minivådområder, som samlet set mindsker N belastningen af de danske kystvande med 555 ton pr år.

Da der er stor forskel på kystvandenes tilstand, er flere af de tidligere 90 kystvandopland blevet splittet op i mindre oplande. Det har betydet, at der i VP3 indgår 108 kystoplande. Du kan på SEGES Innovations platform for drænvirkemidler se de nye kystvandoplandene fra VP3, samt deres tilhørende målsætning og målopfyldelse. Se [Oversigtskort over drænvirkemidler](#)

Der er i VP3 indsatskrav for drænvirkemidler/minivådområder i 70 af deloplandene, og der er stor variation imellem indsatskraven som strækker sig fra 0,01 tons N til 38 tons N.

Etablering af minivådområder eller andre drænvirkemidler

Du kan få mere information om etablering af [minivådområder og drænvirkemidler](#) eller du kan kontakte din lokale [udtagningskonsulent](#) for at høre nærmere om hvad, der kan lade sig gøre på din bedrift.

Emneord

Drænvirkemidler

Fjorde

Minivådområder

Natur og vandmiljø

Tema: Drænvirkemidler

Find inspiration, juridisk vejledning og viden om brugen af kollektive drænvirkemidler, og lær af andre landmænds erfaringer med etablering og drift af bl.a. minivådområder og bufferzoner til tilbageholdelsen af kvælstof og fosfor.

Vil du vide mere?



Majken Meldorf Deichmann

Seniorkonsulent

SEGES

mamd@seges.dk

+45 3025 6808

Støttet af

Promilleafgiftsfonden for landbrug

SEGES Innovation P/S	Tlf.	8740 5000
Agro Food Park 15	Fax.	8740 5010
8200 Aarhus N	Email	info@seges.dk